קריאתי את

קראתי את פסק־הדין של השופט גב־ריאל בך בעניין „סוג יודיצה" ברגשות מהר־לים.

עורך־הדין יורם שפטל, סניגורו של ג'ון דמיאניוק, תבע מהיועץ המישפטי להעמיד לדין את העיתונאי נוח קליגר ואת עורך יד־עות אחרונות, רב יודקובסקי, על פירסום עש־רות כתבות על מישפט־דמיאניוק. בכתבות אלה הביע קליגר באופן חופשי את דעתו על מהימנותם של העדים, תוך קביעה חד־משמ־מעית שדמיאניוק אשם.

היועץ המישפטי החליט שלא לערוך חקירה, בטענה שאין בכך עניין ציבורי, מה גם שקליגר הוא ניצול־השואה וכתב מה שכתב מתוך התרגשות.

השופט בך, שייצג את דעת־הרוב בבית־המישפט העליון, פסל את החלטתו של היועץ המישפטי. בכך יצר תקדים. זוהי הפעם הרא־שונה, מאז קום המדינה, שבית־המישפט ה־עליון פוסל החלטה של היועץ המישפטי בק־שר להעמדת אדם לדין.

השופט בך לא הסתפק בכך. הוא כתב: „החלטת היועץ המישפטי לממשלה... נשענת

חריש בך

כולה על נימוקים חסרי־יסוד". זוהי התבטאות בלתי־רגילה בחריפותה לגבי איש כמו השו־פט בך, סטירת־לחי מישפטית ליועץ יוסף חריש.

אני סבור כי טוב עשה בית־המישפט ב־יצירת תקדים זה. היועץ המישפטי לממשלה אמנם צריך להיות בלתי־תלוי כלפי הממשלה ושר־המישפטים המיפלגתי, אך אין הוא צריך להיות בלתי־תלוי כלפי בית־המישפט. כמו כל פקיד אחר, צריכה להיות עליו אימת בית־המישפט. הוא צריך להיות מוכן להצדיק את מעשיו לפני השופט. זה טוב.

אם כן, מדוע רגשותי מהולים?

גם אני קראתי ברוגז רב הרבה מן הכתבות, שנכתבו בעת מישפט־דמיאניוק. המישפט סבב כולו סביב עניין הזיהוי. ההגנה לא הכ־חישה שהיה במחנה־ההשמדה טרבלינקה אדם שכונה „איוואן האיום", שעשה מעשים מח־רידים. הטענה היתה שג'ון דמיאניוק אינו איש זה.

ישראל טענה שהיא מסוגלת להעניק מיש־פט הוגן גם למי שנאשם כפושע־מילחמה נא־צי. אולם על טענה זו ריחף סימן־שאלה. ה־מישפט לא נוהל כמישפט רגיל, והוא לווה בתיזמורת תיקשורתית שהיתה רחוקה מאוד מלהיות הוגנת. התנהלה מערכת־הסתה רצו־פה נגד הנאשם, וגם נגד סניגורו.

נקבע כאילו כלל: לא הכל שווים לפני החוק. זה מכבר מאמינים רבים כי לנאשם ערבי אין בבית־מישפט ישראלי סיכוי שווה לזה של נאשם יהודי. במישפט דמיאניוק כאילו נקבע כי לנאשם בפשעים נגד העם היהודי אין סיכוי למישפט באווירה הוגנת.

טוב עשה בית־המישפט העליון שהפריך חשש זה. הדבר חשוב לא רק למישפט מסויים זה, אלא לכל מערכת־המישפט הישראלית. אני מסכים בהחלט לדבריו של בך שמוטב היה לעורך ידיעות אחרונות שלא למסור את סיקור המישפט בידי ניצול־שואה, שאינו יכול לשלוט ברגשותיו ודבר שהוא אנושי ומובן כשלעצמו). בית־המישפט המחוזי היה צריך עוד בשלב מוקדם של המישפט להביע את דעתו על הסיקור הבלתי־הוגן של המיש־פט בכלי־תיקשורת מסויימים. נימוקיו של חריש לגבי אי־עריכת חקירה בפרשה זו אכן מופרכים מיסודם, כפי שקבע השופט.

השאלה היא אם בכלל יש מקום לעבירה של „סוג יודיצה" (בלאטינית: „תחת השופט") במציאות הישראלית. בעניין זה אני תולק על דעת השופט בך.

יש הבדל יסודי בין מדינה שיש בה שופ־טים מיקצועיים בלבד ובין מדינה שבה נחתם גורלו של אדם בידי מושבעים. שופט מיק־צועי פועל על־פי חומר־הראיות שלפניו, והוא אמון להתעלם מרגשותיו ומדיעותיו הפרטיות. לא כן אורח־מושבע, שהוא הדיוט.

אמנם, גם השופט המיקצועי אינו אלא בשר ודם. כפי שקבע השופט אהרון ברק (שר־המישפטים לשעבר, יעקב שימשון שפי־רא, אמר לי זאת פעם בצורה יותר בוטה: „גם השופטים הם רק בני־אדם, ולפעמים גם זה לא.") השופט ניתן להשפעה על־ידי הע־תונות, והוא הדין לגבי עדים.

סכנה זו קיימת, אבל היא שולית. חופש־העיתונות הוא, לדעתי, אינטרס ציבורי הרבה יותר חשוב במישטר הדמוקרטי. במדינת־יש־ראל אין מקום להגבלת הסיקור של מיש־פטים, כל עוד הוא נעשה במיסגרת אמות־מידה מיקצועיות תקינות.

בוודאי שאין מקום לכך שעיתונאי ישים את עצמו במקום השופט, ויחליט במהלך מישפט שער פלוני הוא מהימן, ועד פלוני בלתי־מהימן. עיתונאי בעל רמה סבירה בו־דאי לא יקבע במהלך מישפט שהנאשם אשם או זכאי. אינני בטוח שלשם כך דרוש חוק. ואם יש חוק: אין להפעיל אותו אלא במיקרים חריגים ביותר.

חובה היא לשמור על ההגינות בכלי־ה־תיקשורת. האחריות לכך מוטלת על העור־כים. אין היא שונה מאחריות העורכים למניעת תקלות אחרות — שחיתות של עיתונאים, פירסום שקרים במזיד, רשלנות עיתונאית ועוד.

שם שלום

מיכתבים

המחלה והנפש

על גורמים אפשריים למחלתו של דן בן־אמוץ („המילחמה במוות", העולם הזה 1.11.89).

המיקרה של דן בן־אמוץ הוא מיקרה מעני־יין מאוד ואפשר ללמוד ממנו רבות.

כיום, כאשר כולם כבר יודעים ומקבלים את העובדה שרוב המחלות נגרמות ממצב נפשי (פסיכו־סומאטיות), לא תמיד משייכים או מאבחנים נכון את גורמי המחלה עם המצב הנפשי. רופאים ואנשי־רוח המתעסקים בהת־פתחות ובמודעות עצמית הצליחו לזהות ול־אתר מיספר רב של מצבים נפשיים הגורמים למחלות, והם גם יודעים כיצד להתגבר עלי־הן באמצעות הרוח.

לדוגמה:

● כאב־ראש (הראש מהווה מרכז הבקרה והשליטה): פחד מהבלתי־ידוע, ביטול עצמי, ביקורת עצמית.

● בעיות־לב (הלב מסמל מרכז אהבת החיים והביטחון): התקפת־לב מבטאת איבוד שימחת־חיים.

● בעיות עם הכליות (מוסר־כליות): ביקו־רת, אכזבה, כישלון, בושה, הרס עצמי.

● מחלת־פרקים (הפרקים מאפשרים תימ־רון): קשיים בבחירת כיוון בחיים, חוסר גמי־שות, תיכנון ומישמעת.

● סרטן: כאב עמוק, טינה ממושכת, הת־אבלות או סוד כמוס, האוכלים את האדם מבפנים, הרגשת חוסר־תועלת.

● מעיים: מסמל את הקלות להשתחרר מהעבר, היכולת להיטמע ולהיקלט.

אין זה מפתיע שבן־אמוץ לקה בסרטן המעיים. היו לו קשיי־קליטה והיה לו קשה להשתחרר מן העבר (ראה סיפרו לזכור ולש־כוח) וכפי שהעולם הזה ציטט אותו: „אני מקנא בכל בן־אדם שיכול לשכוח אותה (את השואה)."

הדרך להתגבר על מחלה היא להבין ולה־יות מודע לגורמיה ולאחר מכן לבנות דפוסי־מחשבה חדשים כדי לנטרל את דפוסי־המחשבה הלא־בריאים.

דפוסי־המחשבה הנכונים עבור בן־אמוץ היו צריכים להיות: „אני נקלט בקלות, אני נטמע בעם ואני משחרר את העבר בשימחה."

יוסי שלו, חל־אביב

● ● ●

פרס־נובל לכדור

על פן מדעי למיפגשי־הכדורגל („אולי כולם פוחדים מהנבחרת שלנו?", העולם הזה 8.11.89).

רצה הגורל ושעה שהייתי קשוב, בימים שלפני ואחרי המיפגש הכפול עם נבחרת הכ־דורגל של קולומביה, לשידורי קול־ישראל בגלים הקצרים, הבנתי, לתדהמתי, עד כמה שגיתי שהרחקתי עד לכאן, לאוניברסיטת גו־טינגן שבגרמניה, במחשבה שאולי פה נמצא הפיתרון בנושא חוקיות עיקרון הפעולה וה־תגובה בטבע: מה גורם לגוף הנמצא במצב־מנוחה לסטות ממצבו כתוצאה מהתנגשות עם גוף אחר הנמצא בתנועה.

ועתה נוכחתי לדעת עד כמה פשוטה, ויחד עם זה, גם זהה, פרשנות אנשי־הכדורגל לבע־יית התגובה והפעולה. מי צריך את גלילאו, דקארט או לייבניץ, כאשר העיקרון מקבל מימד כה ברור בכדורגל הישראלי.

כך, למשל, משקפת עמדתו של השדר דני דבורין לחלוטין את עמדתו של לייבניץ (1646 — 1716), מייסד אסכולת פילוסופיית הטבע הדינאמי.

אומר דבורין: יכולת חלוצי ישראל להב־קיע שער אינה תלוייה בצורת מישחקם אלא אך ורק בכוחו של המתנגד הקולומביאני.

אומר לייבניץ: מה שאקטיבי במונן אחר, פאסיבי במונן האחר. כוחה של האקטיביות היא סיבת המתחולל במשהו אחר ואולם גם כוחה של הפאסיביות מהווה מישקל נגדי וסיבה למה שמתרחש באחר.

וכו' וכו'.

כך שיש סיכוי גדול שהפרשנים והכדור־גלנים יספקו את הפיתרון לבעייה העתיקה של חוקיות עיקרון הפעולה והתגובה בטבע ואז, עוד בטרם אגיש את עבודת־הדוקטורט שלי, נזכה בפרס־נובל, שבעזרתו אפשר לפ־תור, בין השאר, גם את נושא התשלומים לשחקנים.

משה זאבי, נוטינגן, גרמניה

● ● ●

דופי ביופי

על שמות־תואר שהעולם הזה מע־ניק לנשים המופיעות בתצלומיו.

הגזמתם! הגזמות אולי מותרות לעיתונ־אים, אבל שקרים?

מתחת לתצלום..., אשתו של..., כתבתם „יפהפיה".

גם מ־„יפה" היא רחוקה מאוד, אם לשפוט על פי התצלום.

ללא חתימה, חל־אביב

ה' אינו אלוהים

„ישראל היא העונש על מה שהעולם עשה ליהודים", שי־חה של אורי אבנרי עם עמוס קינן העולם הזה 8.11.89).

לחל אבנרי, העיתם הזה

לאורי אבנרי שלום,

תודה על האי־טרוויו שלך. סוף־סוף היה מי שידע לשאול אותי שא־לות נכונות.

אבל יש לי הע־רה בעניין העברית: בכל מקום שבו אני אמרתי „אלו־הים" — אתה כת־בת „ה".

קינן

זה לא נכון. ה' אינו אלוהים אלא ארוני, או השם, או אדושם, או מה שתרצה, והוא באמת יהודי.

אלוהים אינו יהודי, ועל־כן אומרים שמע ישראל ארוני אלוהיך, ארוני אחד. וכך עשית ממני יהודי דתי, וחבל.

אילו לפחות כתבת „אלוקים", מילא. להתראות במהרה בימינו.

עמוס קינן, ניו־יורק

● *עמוס קינן צודק.*

ווילה במבשרת־ציון

על תנאי־מגוריו של ח"כ צ'רלי ביטון („עניין של 320 אלף שקל." העולם הזה 25.10.89).

ח"כ צ'רלי ביטון מספר, כי הבית בו הוא גר עולה לו 550 דולר לחודש שכר־דירה ומוסיף, כי שכר את הבית לשנתיים ואולי פעם יקנה אותו.

האמת שונה:

ח"כ ביטון גר בווילה מפוארת, בעלת ארב־עה מיפלסים, גינה מטופחת וגג המשקיף לנופה של ירושלים, ברחוב יוקרתי במבשרת־ציון שליד ירושלים.

את הווילה הזאת רכש ממני, בסכום נכבד מאוד.

צבי אייל, הרצליה

תיקון טעות

הכתבה „באה אליו עם בטן מל־אה" בגיליון האחרון של העולם הזה (15.11.89) יוחסה בטעות לאילנה אלון.

בעל הכתבה היה אייל ארליך.